

Nr 664

Av herr **Eriksson** i Bäckmora m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 3 och 4 §§ lagen den 27 juni 1902 (nr 71), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 161 framlägges förslag till lag angående ändrad lydelse av 2, 3 och 4 §§ lagen den 27 juni 1902 (nr 71) innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar. Förslaget avser främst att underlätta rationalisering beträffande distributionen av elektrisk kraft på landsbygden.

Vi hälsar med tillfredsställelse, att förslag syftande till en förbättring av landsbygdens elförhållanden nu framlagts. Vi anser oss också kunna biträda förslaget i väsentliga avseenden. Emellertid har vi en del erinringar att framföra.

Under förutsättning att distributören icke åsidosätter gällande säkerhetsföreskrifter eller avtalsenliga förpliktelser kan med nu gällande lagregler ingripande icke ske mot en distributör, som försummar underhållet på sina ledningar, så att driftstörningar uppstår, eller underlåter att hålla normal reparationsberedskap. Icke heller kan myndighet ingripa mot en distributör, som underlåter att förbättra elnätets belastningsbarhet med påföljd att användningen av elkraft icke kan öka i normal utvecklingstakt. 1943 års elkraftutredning hävdar därför, att distributionsskyldigheten bör innefatta en allmän förpliktelse att upprätthålla en tillfredsställande såväl extensiv som intensiv elektrifiering.

De nuvarande bristfälligheterna inom landsbygdsdistributionen kan i de flesta fall hänföras till ovan angivna förhållanden. Då sålunda icke synes kunna påräknas att en anläggning, som uppfyller säkerhetsvillkoren, också kommer att fylla rättmätiga krav på belastningsbarhet, anser vi det vara nödvändigt med en uttrycklig föreskrift om att koncessionsinnehavare skall hålla anläggningen i sådant skick, att den fyller skäliga krav på driftsäkerhet och belastningsbarhet.

Utredningen föreslår bestämmelser om hävande av koncession helt eller delvis, när synnerlig anledning därtill förekommer med hänsyn till kraftförsörjningens ändamålsenliga ordnande. Enligt departementschefens mening är en sådan bestämmelse icke nödvändig för att vinna ett ur det allmännas synpunkt tillfredsställande resultat. För att skapa garantier för en god eldistribution anser departementschefen det vara tillräckligt med en

bestämmelse om hävande av koncession, när innehavaren i något avseende påtagligt misskött sig. Han anser sig således icke kunna förorda utredningens förslag i denna del. Däremot föreslår han i likhet med utredningen en bestämmelse om hävande av koncession helt eller delvis, därest innehavaren i väsentlig mån åsidosätter i koncessionen föreskrivna villkor eller bestämmelser om distributionsskyldighet eller om han under tre år i följd ej haft ledningen eller ledningsnätet i bruk.

Vad gäller huvudfrågan, dvs. huruvida koncession skall kunna hävas, när synnerlig anledning därtill förekommer med hänsyn till kraftförsörjningens ändamålsenliga ordnande, kan visserligen sägas, att förslaget inger betänkligheter ur rättssäkerhetssynpunkt. Mot denna synpunkt kan emellertid ställas vikten av att de nu otillfredsställande elförhållandena på landsbygden snarast radikalt förbättras. En förutsättning därför är, att nu i kraft varande irrationella koncessioner kan omprövas och nya koncessioner meddelas för ur ekonomisk kraftförsörjningssynpunkt lämpliga områden. Vi anser, att förevarande fråga bör ägnas fortsatt uppmärksamhet, då det av departementschefen framlagda förslaget icke är tillfredsställande.

Den föreslagna bestämmelsen, att koncessionen må återkallas helt eller delvis, om koncessionsinnehavaren under tre år i följd ej haft ledningen eller ledningsnätet i bruk, torde böra förtydligas med innebörd, att så avsevärd fördröjning som tre år av uthygnader av ledningsnätet icke utan särskilt skäl får äga rum till allvarigare men för abonnenterna.

Utredningen föreslår, att handläggningen av prisregleringsfrågorna överförs till koncessionsmyndigheten och att för samtliga arbetsuppgifter inrättas ett nytt ämbetsverk, statens elnämnd. I flera remissyttranden avstyrkes inrättandet av ett särskilt ämbetsverk och förordas i stället att hithörande frågor behandlas av kommerskollegii elektriska byrå, som för uppgiften borde förstärkas. I propositionen uttalar departementschefen — under åberopande av chefens för kommunikationsdepartementet uttalande i årets statsverksproposition, att de centrala arbetsuppgifterna rörande elektriska frågor tills vidare kan handhas av de bestående organen — att prisregleringsfrågorna även i fortsättningen bör handhas av statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström.

Vi delar uppfattningen, att något nytt ämbetsverk icke bör tillskapas för ändamålet. Emellertid anser vi, att de bestående organen, närmast kommerskollegii elektriska byrå, icke utan en kraftig upprustning av de personella resurserna är i stånd att klara av alla de frågor, som den avsedda stora elupprustningen för med sig. Vi finner det därför synnerligen beklagligt, om frågan om koncessionsmyndigheten skjutes på framtiden. Arbetsbalans finnes redan nu hos den nämnda byrån, och hur resultatet skulle bli, om de kommande uppgifterna också ålades denna, torde stå klart för

envar. Vi ifrågasätter av denna anledning, om det icke vore lämpligt, att kommerskollegii elektriska byrå förstärkes. Vi anser också, att till kollegiet såsom rådgivande organ beträffande viktigare koncessions-, låne- och bidragsfrågor bör knytas en av Kungl. Maj:t utsedd elektrifieringsnämnd med representanter för såväl kraftleverantörerna som kraftförbrukarna.

Enligt utredningens uppfattning föranleder bestämmelsen om distributionsskyldighet att alla distributionsföretags taxor och övriga leveransvillkor i princip bör vara underkastade föreskrifter om prisreglering. Detta innebär således att i — motsats till vad för närvarande gäller — regleringen skall omfatta även taxor och villkor, som fastställts av statens vattenfallsverk eller av kommunal myndighet för leverans av ström inom kommunen.

Departementschefen anser emellertid, att statliga taxor och villkor bör liksom hittills vara undantagna från prisregleringsnämndens prövning. Anledningen härtill torde vara, att prisregleringsfrågor rörande statliga kraftleveranser kan hänskjutas till Kungl. Maj:t för granskning. Vidare föreslår departementschefen att av kommunal myndighet beslutade taxor och villkor för leverans av ström skall undantas från nämndens prövning.

Vi anser det emellertid onödigt att belasta Kungl. Maj:t med sådana ärenden, när en särskild nämnd har till uppgift att granska alla liknande prisregleringsfrågor och därför måste anses besitta en ingående kännedom om de ekonomiska betingelserna för eldistribution. Härtill kommer att statens taxor ofta blir normgivande. Enär statens vattenfallsverk även i andra avseenden är underkastat statliga myndigheters kontroll, t. ex. i fråga om säkerhetsföreskrifter för elektriska ledningar, tycks det oss rimligt och konsekvent att även dess taxor och leveransvillkor underkastas prisregleringsnämndens prövning. — Likartade synpunkter kan läggas på de taxor och leveransvillkor, som fastställts av kommunerna.

Vi tillåter oss också den reflexionen, att såväl stat som kommun, då de bedriver verksamhet av samma slag som privata företag, för vilkas handlingsfrihet uppställts vissa kontrollföreskrifter, bör med tillämpning av grundsatsen om likartad behandling underkasta sig exakt samma föreskrifter som de privata företagen.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av den i propositionen nr 161 föreslagna lagen angående ändrad lydelse av förenämnda lag den 27 juni 1902 måtte medtaga bestämmelser av innebörd

dels att koncessionsinnehavare skall hålla anläggningen i sådant skick, att den fyller skäligen krav på driftsäkerhet och belastningsbarhet,

dels att till kollegium såsom rådgivande organ knytes en av Kungl. Maj:t utsedd elektrifieringsnämnd med representanter för såväl kraftleverantörerna som kraftförbrukarna,

dels att jämväl taxor och villkor, som fastställts av statens vattenfallsverk eller av kommunal myndighet för leverans av ström inom kommunen, skall vara underkastade prisregleringsnämndens prövning,

dels att omprövning av i kraft varande koncessioner må kunna ske med hänsyn till kraftförsörjningens ändamålsenliga ordnande och

dels att 2 § 6 mom. första stycket ändringsförslaget förtydligas, så att en fördröjning av utbyggnader av ledningsnätet på tre år icke utan särskilt skäl får äga rum till allvarigare men för abonnenterna.

Vi hemställer slutligen, att vederbörande riksdagsutskott måtte utarbeta de här avsedda ändringarna i förslaget.

Stockholm den 26 april 1957

John Eriksson
i Bäckmora

Elias Jönsson
i Sikås

Sven Vigelsbo

Harald Larsson
i Hedenäset

Einar Asp

Jan-Ivan Nilsson

J. Onsjö

Hj. Ahman

Mac P. Hamrin
i Kalmar

Fridolf Jansson
i Benestad

Harry Wahrendorff

Rolf Eliasson

Oscar Andersson

S. Rimås